

Motion till riksdagen 2010/11:Ub276

av **Rossana Dinamarca m.fl. (V)**

Gymnasieskolan – en rättighet och en möjlighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationella program ska leda till gymnasieexamen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behörighet till gymnasieskolans nationella program.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om estetisk verksamhet som obligatoriskt ämne i gymnasieskolan.

En gymnasieskola för alla

Gymnasieskolan och dess föregångare har utvecklats från en angelägenhet för några få till en skola för alla. Allt fler ungdomar har fått möjlighet till mer och bättre kunskaper som svarar mot höjda krav från såväl arbets- som samhällsliv. För Vänsterpartiet är satsningar på utbildning en nödvändig förutsättning för samhällets utveckling och social frigörelse. Gymnasieskolan ska därför vara en rättighet och ge alla elever utökade valmöjligheter genom att förmedla kunskap och bildning.

Kunskaper för arbete, samhällsliv och fortsatta studier

Vi vill att alla elever ska mötas av höga förväntningar när de börjar gymnasieskolan. Historien visar att höga förväntningar leder till goda resultat. Fort-

Fel! Okänt namn på

farande under 1900-talet fanns det många konservativa som var skeptiska till att införa enhetsskolan, eller grundskolan, med nio års skolgång för alla barn. Sedan ansågs gymnasieskolan vara ett oöverstigligt hinder för den stora massan. Nu påstår borgerligheten att elever på yrkesförberedande program har svårt att ta till sig teoretiska kunskaper. Eleverna har alltid svarat positivt på högre ambitionsnivåer i utbildningssystemet. Höga förväntningar har höjt den generella kunskapsnivån och gjort Sverige till en kunskapsnation.

Den ålderdomliga föreställning som motiverat skillnader mellan ”teoretiska” och ”praktiska” yrken gäller inte i dagens och framtidens samhälle. God språkförmåga och språkförståelse är i dag lika viktigt på alla arbetsplatser. Därtill kräver demokratin och den medborgerliga delaktigheten samma nivå och omfattning för alla i fråga om samhällskunskap och omvärldsorientering. På samma sätt förhåller det sig, när det gäller kultur och estetik. Den treåriga gymnasieskolan har inte bara stärkt de teoretiska kunskaperna utan också inneburit att den yrkesinriktade delen av utbildningen har kunnat utökas och förbättras. De yrkesförberedande programmen ska ge kunskap nog att utöva ett yrke utan att låsa in eleverna i en speciell nisch på arbetsmarknaden. Därför ska yrkesutbildningarna också ge en generell grund varifrån kunskaper och förmågor kan vidareutvecklas. I vissa fall kan det vara motiverat med en snävare specialisering beroende på lokala eller yrkesspecifika behov, men i normalfallet är det arbetsgivarens ansvar att färdigutbilda för de speciella arbetsuppgifter som finns på varje arbetsplats. Arbetslivet har också ett ansvar att samarbeta med skolan och göra praktik och lärlingsutbildning till en möjlighet. Samverkan mellan skola och arbetsliv är också ett sätt att skapa flexibla och moderna yrkesutbildningar.

I dag går ungefär hälften av eleverna i gymnasieskolan på ett yrkesförberedande program. På de flesta av dessa program når över 85 % av eleverna grundläggande behörighet till högskolan. På byggprogrammet är andelen som får behörighet 93,3 %, vilket är något mer än på det högskoleförberedande samhällsvetenskapliga programmet. För flera av de yrkesförberedande programmen finns det en naturlig fortsättning i form av utbildningar på högskolan, bl.a. inom vård och omsorg samt olika tekniska utbildningar. Slutsatsen är att det inte ska betraktas som ett straff utan som en möjlighet att kunna läsa vidare, som inte behöver utnyttjas men som kan fungera som ett frikort om livet tar en annan vändning än man tänkt sig. Alla nationella gymnasieprogram ska därför leda till en gymnasieexamen, vilket ska innefatta en grundläggande behörighet till högskolan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Behörighet till gymnasieskolan

Grundskolan ska ge tillräckliga kunskaper och förbereda eleverna för samtliga nationella program på gymnasieskolan. Det innebär att det inte behövs olika regler för behörighet till olika program. Vänsterpartiet är kritiskt mot den uppdelning av behörighetskraven, som högerregeringen vill genomföra.

Fel! Okänt namn på

Från och med 2011 behövs det godkänt i åtta ämnen i grundskolan – däribland svenska, engelska och matematik – för att vara behörig till ett yrkesförberedande program. För behörighet till de högskoleförberedande programmen kommer det att krävas godkänt i tolv ämnen inklusive svenska, engelska och matematik.

De differentierade behörighetsreglerna ger en stark signal till både elever och föräldrar om vilken ambitionsnivå olika elever ska lägga sig på och kan därmed kraftigt minska deras framtida valmöjligheter. Att dra en knivskarp gräns mellan yrkes- och studieförberedande programs behörighetskrav är inte heller befogat – enskilda yrkesförberedande program kan mycket väl kräva lika stora förkunskaper som studieförberedande program eller större. De nya behörighetsreglerna kommer inte att leda till att eleverna får bättre kunskaper eller att fler elever når målen. Däremot ökar sorteringen genom att 15 000 elever inte kommer att bli behöriga till ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan.

Vänsterpartiet föreslår därför att det som huvudregel ska krävas godkänt i svenska (eller svenska som andraspråk), engelska och matematik samt ytterligare fem ämnen för antagning till alla nationella program eller motsvarande. Det gör att även elever med snävare intressen med inriktning mot antingen det estetiskt praktiska hållet eller mot samhälls- och naturvetenskap får möjlighet att bli behöriga till samtliga program. Detsamma gäller elever som nyligen anlant till Sverige som flyktingar. Givetvis förutsätter dessa behörighetsregler också att det genomförs en rejäl satsning på kvalitetshöjande åtgärder i grundskolan med bl.a. fler behöriga lärare, stärkt modersmålsundervisning, bättre utvärdering och uppföljning av undervisningen samt ett resursfördelningssystem som tar hänsyn till elevernas bakgrund och förutsättningar och därmed skiftande behov av stöd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Estetisk verksamhet

Vänsterpartiet tycker att det är självklart att alla gymnasieelever ska utveckla och använda sin fantasi och kreativitet samt förmågan att kommunicera genom att delta i estetisk verksamhet. Det krävs också kunskaper för att ta del av och tolka det kulturella utbudet. Kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer är dessutom en av de åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande som fastställts av EU, och som Sverige som medlemsland ställt sig bakom. Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt är vidare en tillgång i många yrken och bör därför ingå som ett obligatoriskt ämne i alla nationella program i gymnasieskolan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 19 oktober 2010

Rossana Dinamarca (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Höj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Josefin Brink (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)